

Ungdomars upplevelser av klimatförändringar

En fallstudie i Maputo, Moçambique

**Sofie Lindquist
Filip Svahn**

**Degree of Bachelor of Science
with a major in Geography
15 hec**

**Department of Economy and Society, Human Geography &
Department of Earth Sciences
University of Gothenburg
2019 B-1063**

Faculty of Science

UNIVERSITY OF GOTHENBURG

Ungdomars upplevelser av klimatförändringar

En fallstudie i Maputo, Moçambique

Sofie Lindquist
Filip Svahn

ISSN 1400-3821

B1063
Bachelor of Science thesis
Göteborg 2019

Uppsats/Examensarbete:	15 hp.
Kurs:	GE4200
Nivå:	Kandidat
Termin/år:	VT2019
Handledare:	Margareta Espling
Examinator:	Jonas Lindberg
Nyckelord:	"Klimatförändringar, ungdomar, Moçambique, Maputo, upplevelser"

ABSTRACT

Climate change is an extremely topical issue in world politics currently discussed throughout various arenas and levels. According to climate reports written by the IPCC, the World Health Organization, (WHO) and the UN Development Program (UNDP) - the African continent is classified as one of the most vulnerable parts in the world. It can be linked to both socio-economic and geographical conditions.

For example, Mozambique is located on the southeastern part of the African continent which is one of the countries expected to be affected by the early stage of climate change making for an interesting area of study. The younger segment of the population is expected to be influenced most by climate change, and studies surrounding this group are limited at this time.

Our study aims to investigate how young university students experience climate change in the capital of Mozambique, Maputo. The result is supported by qualitative interviews cooperating with six university students, and we focus on their experiences with climate change.

The interview's share evidence that young people feel a great deal of concern about how their home environment will be affected by climate change. Moreover, they experience much frustration understanding that Mozambique will be affected more negatively than countries who are considered mainly responsible for the climate change to begin with.

In the discussion section we interpret the result findings and conclude climate change is putting university students in a complex situation.

The complicated feelings that arise within each person are seen as taking a position on an issue that is beyond their control. Importantly, it requires an optimistic frame of reference to be able to find a solution to the problem, and understand how they will continue with their daily lives moving forward.

Keywords: Climate change, young people, Mozambique, Maputo, experiences

Sammanfattning

Klimatförändringar är en ytterst aktuell fråga för världspolitiken och diskuteras inom flera olika fält och på olika nivåer. Enligt klimatrappporter utgivna av IPCC, World Health Organization (WHO) och United Nations Development Programme (UNDP) klassas den afrikanska kontinenten som att vara en av de mest utsatta delarna i världen när det kommer till att drabbas av klimatförändringar. Ovan nämnda rapporter kopplar utsattheten till både socioekonomiska och geografiska förutsättningar. Moçambique med sin lokalisering i den sydöstra delen av den Afrikanska kontinenten är ett av de länder som väntas drabbas värst av klimatförändringarna och därför är studier av detta område av stort intresse. Trots att unga människor är den del av befolkningen som kommer att påverkas mest av klimatförändringarna är studier av denna grupp begränsade. Därför syftar denna studie till att undersöka hur unga universitetsstudenter upplever klimatförändringar i Moçambiques huvudstad Maputo.

Resultatet bygger på kvalitativa intervjuer där sex universitetsstudenter vittnat om hur de upplever klimatförändringar samt vilken känsla de har kring fenomenet. Intervjuerna visar att ungdomarna känner en stor oro inför hur deras hemmiljö kommer att påverkas av klimatförändringar. Samtidigt upplever de en stor frustration över att Moçambique kommer drabbas hårdare än de länder som står bakom de processer som skapat klimatförändringar.

Diskussionsdelen går djupare in på hur ungdomarnas oro och frustration faktiskt tar sig uttryck, detta genom att lyfta respondenternas positiva framtidssyn och inställning till en global lösning av problematiken kring klimatförändringarna. Vad som framkommer ur denna analys är att ungdomarna känner en oro inför framtiden men denna oro begränsas av en nödvändig positiv syn på framtiden. Respondenternas känslor kan därmed kopplas samman med den komplexitet som uppstår inom många människor när de ska ta ställning till en fråga som ligger utanför deras egna kontroll. Med andra ord skapar klimatförändringar en stor oro hos ungdomarna samtidigt som det krävs en optimistisk referensram för att kunna hantera problemet och leva sitt liv.

Förord

Denna kandidatuppsats har skrivits inom programmet för Geografi vid Göteborgs Universitet, uppsatsen har en kulturgeografisk inriktning och författades under vårterminen 2019.

Vi vill tacka de personer som hjälpt oss att genomföra studien, först och främst de deltagande respondenterna samt vår kontaktperson vid Eduardo Mondlane universitetet, Filipe Mate som hjälpte oss med de praktiska delarna i uppsatsen. Vi vill även rikta ett tack till vår handledare Margareta Espling för vägledning och stöd genom arbetsprocessen samt kursansvarig Jonas Lindberg för engagemang och rådgivning. Slutligen vill vi rikta ett stort tack till Geografiska föreningen i Göteborg för finansiellt stöd som möjliggjorde denna studie.

Göteborg, 2019-05-27

Sofie Lindquist och Filip Svahn

Innehållsförteckning

1.0 Introduktion.....	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemformulering.....	2
1.3 Syfte & frågeställningar.....	3
1.4 Studiens relevans.....	3
1.5 Avgränsningar.....	5
2.0 Teoretiska ramverk.....	6
2.1 Kulturgeografisk relevans.....	6
2.2 Humanistisk geografi & ”a sense of place”.....	6
3.0 Tidigare forskning.....	8
3.1 Framtida klimatscenarier.....	8
3.2 Ungdomar & klimatförändringar.....	9
4.0 Studieområde.....	11
4.1 Klimat.....	12
4.2 Befolkning & sociala förhållanden.....	12
4.3 Moçambiques historia & ekonomi.....	13
5.0 Metod.....	15
5.1 Forskningsstrategi.....	15
5.2 Datainsamling.....	16
5.2.1 Semistrukturerade intervjuer.....	16
5.2.2 Urval av respondenter.....	17
5.3 Bearbetning.....	19
5.4 Metoddiskussion.....	20
6.0 Resultat.....	22
6.1 Ungdomars iakttagelser av klimatförändringar.....	22
6.2 Hur pratar ungdomar om fenomenet klimatförändringar?.....	24
6.3 Hur ser de på omvärldens agerande kring klimatförändringar?.....	26
6.4 Hur ser de på sin framtid i relation till klimatförändringar?.....	28
7.0 Diskussion & slutsats.....	30
8.0 Källförteckning.....	34
9.0 Appendix intervjufrågor.....	37

1.0 Introduktion

1.1 Bakgrund

En mänsklig påverkan av jordens klimat går att utläsa från det att industrialiseringen tog fart under 1700-talets andra hälft och framåt. Det var dock inte förrän mitten på 1900-talet som utsläppsnivåerna av partiklar och växthusgaser accelererade och det är framförallt dessa utsläpp som antas vara den pådrivande faktorn till att jorden värms upp (SMHI, 2015). Av de växthusgaser som människan har släppt ut i atmosfären har nästan tre fjärdedelar kommit från höginkomstländer. Samtidigt som dessa länder höjt koncentrationen av växthusgaser är det framförallt de fattigaste länderna som hotas av uppvärmningens konsekvenser och hetare regioner kommer drabbas hårdare av klimatförändringar än svalare regioner (Eklund, 2009:155)

Parisavtalet syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och till att förhindra en global uppvärmning på två grader Celsius, där målet är att stanna vid en och en halv grad Celsius (Regeringskansliet, uå). Om den globala uppvärmningen passerar två grader, förutspås en risk för en slags dominoeffekt av jordens naturliga system, om dessa system rubbas kan det bidra till en ytterligare acceleration av den globala uppvärmningen. Detta skulle försätta jorden i ett så kallat "hothouse" scenario, som innebär oöverskådliga konsekvenser med ett klimat som inte är kompatibelt med mänskligheten som den lever idag samt hota en stor del av jordens djurliv (Steffen et al., 2018). Det kan vara svårt att koppla ett specifikt extremvädersscenario, likt det som drabbade Moçambique i mars 2019, till de av människan orsakade klimatförändringarna. Men samtidigt visar klimatmodeller att risken för extrema vädersscenarier, som till exempel torka, värmeböljor och översvämningar, ökar när klimatet blir varmare (SMHI, 2019).

Klimatfrågan har varit högaktuell bland allmänheten, forskare och politiker de senaste decennierna. Ämnet klimatförändringar är väldigt brett och väl undersökt inom den akademiska världen, eftersom det finns ändlöst med synvinklar och utgångspunkter att studera det på. Dock har fokus inte primärt legat på att undersöka unga människors relation till klimatförändringar, trots att det är en fråga som kommer påverka och forma deras framtid. En stor del av de politiska besluten om minskade utsläppsnivåer av växthusgaser fokuserar på perioden 2020-2050, en period då dessa unga människor kommer leva merparten av sina vuxna liv. Dock fattas besluten som kommer att definiera framtiden av äldre generationer trots att de yngre generationerna är de som kommer att ha mest att vinna eller förlora på

effekterna av dessa fattade beslut (Corner et al., 2015). Ovanstående visar på en tydlig kunskapslucka som denna studie ämnar att fylla.

1.2 Problemformulering

Den 300 år långa industrialiseringsprocessen har haft stor inverkan på klimatet och har därmed bidragit till bildandet av nya klimatscenarier. En global uppvärmning som framförallt de rikare länderna i världen står bakom kommer slå hårdast mot de fattigare delarna av jorden. Om världen inte kan enas om att nå den överenskommelse som Parisavtalet innebär kommer människor, djur och natur att drabbas hårt av de effekter klimatförändringarna väntas leda till.

Enligt IPCCs klimatrappport är den afrikanska kontinenten en av världens mest utsatta delar när det kommer till klimatförändringar, vilket grundar sig i en utbredd fattigdom samt brister i styrelseskick och institutionella sammansättningar (Githeko, Medany, Osman-Elasha, Tabo, Yanda, 2018). Moçambique är beläget på Afrikas sydöstra kust och beskrivs utav både World Health Organization (WHO) (WHO, u.å.) och United Nations Development Programme (UNDP) (UNDP, 2018) som ett av världens mest utsatta länder för klimatförändringar. De ovan nämnda rapporterna vittnar om en befolkningen som riskerar att utstå förhöjda vattennivåer, översvämningar, cykloner och extremväder till följd av framtida klimatförändringar. Enligt UNDP (2018) och WHO (u.å.) kopplas även utsattheten till landets lokalisering i den intertropiska konvergenzonen, men även till faktorer som fattigdom, klimat känsliga socioekonomiska aktiviteter samt bristande infrastruktur. För att kunna förstå hur människor som lever i några av de mest utsatta delarna av världen upplever klimatförändringar behöver ett högriskområde lokaliseras samt undersökas. Därför kan Maputo som är beläget vid Moçambiques sydöstra kust användas som ett bra exempel på en plats som väntas bli kraftigt påverkad av klimatförändringar och därmed lokaliserat i ett högriskområde.

För att försöka fånga upp hur en grupp människor som kommer att få leva med konsekvenserna av klimatförändringar upplever situationen, behöver forskningen belysa en yngre befolkningsgrupps synsätt. Ungdomar lever idag med vetskapen om att klimatförändringarna kan förstöra den värld som vi känner idag, vilken kan väcka många känslor. I stora delar av världen som Europa och USA reagerar nu ungdomar mot tidigare generationers förhållningssätt till klimatet, genom olika aktioner till förmån för klimatet. Ett exempel på detta är de skolstrejker som genomförts av ungdomar runt om i Europa

(Aftonbladet, 14 mars, 2019). Men hur upplever unga människor med viss förkunskap om klimatförändringar och dess eventuella effekter situationen, när de lever i ett område som tidigt väntas påverkas av klimatförändringar. I synnerhet när de kommer att drabbas före de länder som varit de största bidragarna till dessa förändringar.

1.3 Syfte & frågeställningar

Denna studie syftar till att redogöra för de upplevelser som unga människor har kring klimatförändringar, med fokus på ungdomar som lever i områden som väntas drabbas hårt av förändringarna. Studien syftar därmed inte till att ge en generaliserad bild över alla ungdomar i Moçambique utan endast till att lyfta lokala upplevelser hos människor som lever bland dessa förändringar. För att lyfta hur dessa människor upplever klimatförändringar tar studien avstamp i frågan om ungdomarna har iakttagit några förändringar i sin närmiljö som de kan koppla till klimatförändringarna. Studien undersöker även vilka konsekvenser de väntar sig få uppleva om klimatförändringarna fortsätter att spridas. Vidare ska ungdomarnas syn på omvärldens agerande kring klimatförändringar studeras, för att slutligen undersöka om, och i så fall hur ungdomars upplevelser av klimatförändringar påverkar deras framtidssyn.

Frågor som studien utgår ifrån:

- Kan de tillfrågade ungdomarna se eller uppleva att deras fysiska närmiljö har förändrats till följd av klimatförändringar?
- Finns det en klimatoro bland de tillfrågade ungdomarna i Maputo? Om det gör det, på vilka sätt yttrar det sig?
- Hur formar upplevelserna och den eventuella oron ungdomarnas framtidssyn?

1.4 Studiens relevans

De utgivna klimatrapporterna från WHO, UNDP och IPCC visar att Moçambiques geografiska lokalisering samt brist inom samhällsfunktioner som exempelvis infrastruktur och sjukvård gör Moçambique till ett sårbart land för klimatförändringar. Sårbarheten gör landet till ett relevant undersökningsområde eftersom tidigare studier inte har fokuserat på regioner med liknande samhällsproblem eller platser som klassas som ett högriskområde vid spridningen av klimatförändringar. Det finns även en stor relevans i att undersöka ett område som gått från att vara informationsbegränsat, till att människor nu i alla samhällsgrupper fått en större tillgång till information. År 2016 använde 17,5 % av Moçambiques befolkning internet och 2017 ökade andelen människor som brukade internet till 20,8 % (Globalis, u. å).

En förändring i tillgången av information kan ha flertalet konsekvenser för samhällen, exempelvis menar Parment att en ökning av informationstillgångar kräver att konsumenter har en mer specialiserad kunskap för att kunna ta åt sig den. En ökning av information kan istället leda till stress för människor, i synnerlighet för personer som vuxit upp i ett informationsbegränsat område (Parment 2014:102-103). Enligt Parment (2014:104-105) bidrar den stora tillgången av information till att personer födda på 1990-talet utmärker sig från tidigare generationer i sitt sätt att samla information och fatta beslut eftersom de är mer pålästa om de beslut de ställs inför.

I Europa visar studier på att ungdomar beskriver klimatförändringar som "något som händer långt borta". Men i Maputo kan ungdomarna inte se fenomenet på samma vis eftersom det sker i deras närmiljö. Detta gör studien relevant eftersom ungdomar i Maputo inte kan ignorera konsekvenserna när det drabbar dem själva. Corner et al. (2015) menar att studier som behandlar ungdomar och deras relation till klimatförändringar är begränsade, trots att ungdomar är den grupp som kommer drabbas hårdast av klimatförändringar. Men främst är ungdomars engagemang, oro och medvetenhet kring klimatförändringar ett utforskat område, speciellt i relation till den kunskap som många ungdomar har kring ämnet. Att vidare undersöka ungdomars oro kring klimatförändringar blir därför relevant på grund av att ämnet är utforskat.

Enligt Bryman (2008:98) kan en fallstudie hjälpa till att enklare identifiera en kunskapslucka från tidigare studier. Vidare menar han på att en fallstudie enklare kan visa på skillnader mellan olika studier. I denna genomförda studie kommer vi därför kunna visa på skillnader mellan hur ungdomar från tidigare studier upplever klimatförändringar och hur ungdomar i Maputo gör det. Bryman (2008:98) menar också att detta kommer förenkla processen när det mest relevanta delarna från studien ska urskiljas vilket genererar ett bättre resultat.

Vidare kan denna studie bidra till information om människors kännedom av klimatförändringar och hur denna kunskap kan förmedlas till människor i högriskområden. Denna studie kommer även öka förståelsen för hur människor som redan börjat påverkas av klimatförändringarna upplever situationen och vilka psykologiska följder klimatproblematiken kan ge.

1.5 Avgränsningar

Valet av studieområde har grundat sig i att Maputo är en samlingsplats för ungdomar från olika delar av Moçambique. Maputo som huvudstad gav studien ett vidare perspektiv eftersom människor från olika delar av landet samlas här och bär på olika bakgrunder och erfarenheter. Detta innebär att ungdomar kan ha olika uppfattningar och erfarenheter kring klimatförändringar beroende på var i Moçambique de kommer ifrån. Fyra av landets elva universitet är belägna i Maputo och staden blir därför en naturlig knutpunkt för ungdomar från stora delar av landet (uniRank, 2019).

För att genomföra studien har gruppen ungdomar begränsats till universitetsstudenter. Respondenterna valdes ut ifrån två klasser vid universitet Eduardo Mondlane i Maputo, en som studerar geografi och en som studerar ett ingenjörsprogram med miljöinriktning. Att endast ha undersökt hur ungdomar som läser geografi samt miljöingenjör på universitetsnivå upplever klimatförändringar grundar sig i att dessa studenter besitter en viss kunskap kring ämnet. Detta kan dock innebära att ungdomar i mer socioekonomiskt utsatta grupper inte har fått möjligheten att bidra med sin bild av situationen till denna studie. Därmed hade resultatet av studien kunnat skilja sig beroende på vilken grupp som inkluderas i undersökningen. Men valet av urvalsgrupp motiveras återigen genom att det finns ett intresse av att undersöka ungdomar som besitter kunskap om klimatförändringar.

Från dessa klasser valdes sex stycken studenter ut efter ytterligare en avgränsning som innebar att de skulle vara födda på 90-talet. Denna generation har levt tillräckligt länge för att ha kunnat uppleva förändringar men de kommer fortfarande få leva största delen av sina liv med de klimatförändringar som tidigare generationer ligger bakom. Avgränsningen gör att människor som är både äldre och yngre inte kommer att inkluderas. Resultatet hade kunnat skilja sig om människor som levt längre och har en annan uppfattning av situationen hade tillfrågats. Även yngre människor hade kunnat bidra med intressanta aspekter men eftersom studien fokuserar på universitetsstudenter som har tidigare kunskap om ämnet är nittiotialister överrepresenterade i klasserna och därmed enklare att intervjua.

2.0 Teoretiska ramverk

2.1 Kulturgeografisk relevans

Ett kulturgeografisk synsätt tillåter en förståelse och ett identifierande av hur platser och regioner är ömsesidigt beroende av varandra, samtidigt som de alla är unika (Knox & Marston, 2016:29). Med hjälp av ett kulturgeografiskt förhållningssätt kan vi både studera mänskliga aktiviteter och människornas relation till rummet. Detta möjliggör denna studie, eftersom syfte är att studera ungdomar i Maputo i förhållande till deras närmiljö som påverkas av klimatförändringar. Samtidigt är kunskapen om andra platser och länder låg i många västerländska länder som till exempel USA (Knox & Marston, 2016:30). Detta innebär att det finns en låg kunskapsnivå om Maputos utsatta situation i relation till klimatet. Den låga kunskapsnivån spär på relevansen för att genomföra kulturgeografiska studier, eftersom dagens globaliserade samhälle innebär att alla stater har relationer till varandra. I synnerlighet krävs det kunskap om platser som kommer drabbas av klimatförändringar, på det viset som Maputo väntas göra. Detta eftersom staden är beroende av ett globalt agerande för att lyckas tackla förändringarna på bästa sätt.

Kulturgeografi innefattar även kunskapen om hur mänskliga aktiviteter och miljö förhåller sig till varandra (Knox & Marston, 2016:32). I denna studie kan vetenskapen appliceras genom att undersöka hur relationen mellan en avgränsad grupp människor i Maputo och upplevelser av klimatförändringar ser ut. Genom kulturgeografien kan ungdomars upplevelser kring klimatförändringar synliggöras och därmed identifiera deras framtidssyn i ett rum som förändras på grund av klimatförändringar.

2.2 Humanistisk geografi & "a sense of place"

Humanistisk geografi fick genomslag under 1970-talet och står i motsats till det positivistiska vetenskapsidealet. I en värld där det mesta har upptäckts och kartlagts anser humanistiska geografer att det är viktigt att förstå hur människor ser på den värld de lever i. Fenomenologi har kommit att spela en stor roll för humanistiska geografer och för förståelsen av hur människor uppfattar sin livsvärld (Cresswell, 2013:107-109), vilket är centralt för den här studiens upplägg. Att undersöka hur det är att vara människa på jorden blir en del av att fånga in respondenternas livsvärld och hur de upplever den.

För att lyckas fånga upp respondenternas upplevelser användes ett tillvägagångssätt med utgångspunkt i ett humanistiskt geografiskt synsätt. En intressant aspekt till varför ett humanistiskt geografiskt angreppssätt är relevant att använda ges i Donald Meinigs arbete i Cresswell (2013:109). Han talar om att humanistisk geografi kännetecknas av en självmedveten drivkraft att knyta an till den kunskap, reflektion och substans som kretsar kring människors upplevelser och uttryck. Kort sagt, vad det innebär att vara en människa på planeten jorden (Cresswell, 2013:109).

Fysiska platser och utforskningen av dessa har under lång tid spelat stor betydelse för geografers arbete och för förståelsen av världen. Humanistiska geografer hävdar att en plats är så mycket mer än bara en objektiv fysisk plats som går att markera ut på en karta. Fokus på forskningen borde ligga på att undersöka de subjektiva känslorna som kan vara kopplade till fysiska platser, "a sense of place", känslan för en plats. För att koppla in människan i humanistisk geografi är det därför viktigt att undersöka de känslor, upplevelser och minnen som finns kopplade till olika platser (Cresswell, 2013:112-113). Känslan för och betydelsen av en plats är en viktig aspekt att ha med sig i denna studie för att förstå vad en förändrad närmiljö kan innebära för människor.

3.0 Tidigare forskning

Detta kapitel kommer att presentera klimatrappporter, tidigare forskning och studier som undersökt hur ungdomar upplever klimatförändringar. Beakta att dessa klimatrappporter endast presenterar potentiella framtidsscenarioer, resultaten från dessa studier kan ändras eller skilja sig från andra rapporter. Rapporterna verkar som en kartläggning i denna studie och inget resultat grundas på dem.

3.1 *Framtida klimatscenarier*

IPCCs klimatrappport vittnar om att den afrikanska kontinenten tillhör en av världens mest utsatta delar när det kommer till klimatförändringar. Till stor del är faktorer som fattigdom och bristande styrelseskick en bidragande orsak till landets utsatthet. Fattigdom och bristande styrelseskick leder i sin tur till svaga institutionella sammansättningar, ett bräckligt kapital inom ekonomiska sektorer, bristande infrastruktur samt en svag teknisk utveckling.

Tillsammans skapar alla ovan nämnda komponenter ett sårbart ekosystem men de ger även upphov till konflikter, vilket försätter den afrikanska kontinenten i en än mer sårbar situation gentemot klimatförändringar (Githeko et al., 2018).

Afrikas ekosystem hotas också när arter försvinner eller överexploateras i samband med jakt eller bortförsel av levnadsområden. Detta i kombination med att stora delar av södra Afrika löper stor risk för ökenspridning gör att människor och djur måste förflytta sig från sina tidigare levnadsområden. Detta ökar i sin tur deras utsatthet för klimatförändringar eftersom storleken på områden där människor och djur kan leva och försörja sig krymper (Githeko et al., 2018). Utsattheten för människor i dessa regioner ökar eftersom många försörjer sig inom jordbrukssektorn. Stora delar av Moçambique riskerar exempelvis att möta problem med utarmade jordar och skadedjur vilket skapar stora problem för ett land där 70 % av befolkningen lever i rurala områden och är beroende av omkringliggande jordbruk. Samtidigt kan ett förstört ekosystem leda till minskad turism till landet vilket i sin tur ger negativa effekter på landets ekonomi (Githeko et al., 2018).

Bönders utsatthet för klimatförändringar blir även tydlig när förändringar i säsonger och extremväder uppmärksammas i regionen. Ett exempel på detta är den trend som syntes i södra Afrika mellan 1961 och 2000 där antalet varma dagar ökade. Samtidigt noterades en frekvent ökning av kraftigare nederbörd i Moçambique. Ett väderfenomen som

uppmärksamhets särskilt och som till följd av klimatförändringarna väntas påverka Moçambique starkt i framtiden är cykloner. Enligt Terry, Kim & Jolivet (2013:30) kan ökade havstemperaturer i Indiska Oceanen till följd av klimatförändringar leda till ökad intensitet och utbredning av cykloner. Även IPCCs rapporter talar för att stigande temperaturer kan öka antalet tropiska stormar från Indiska Oceanen men även öka deras intensitet med 10 till 20 % (Githeko et al., 2018). Exempelvis drabbades Moçambique år 2000 av översvämningar som avslutades med en cyklon vilket skördade runt 700 människoliv och orsakade materiella skador som kom att kosta runt 400 miljoner dollar (Cosgrave et al., 2001). Under våren 2019 drabbades Moçambique av cyklonerna Idai och Kenneth, vilket påverkade miljontals människor och ledde till omfattande materiella skador (Röda Korset, 2019). De stora effekter som cyklonerna Idai och Kenneth orsakat befolkningen går att jämföra med de skador som uppstod vid cyklonen år 2000 och visar att utvecklingsarbetet gått långsamt trots att de skiljer nästan 20 år mellan cyklonerna, vilket återigen visar på Moçambiques sårbarhet. Moçambiques socioekonomiska situation bidrar även den till en ökad utsatthet för klimatförändringar. Som denna studie tidigare redogjort för har Moçambique listats av WHO och UNDP som ett av världens mest sårbara länder när det kommer till klimatförändringar (UNDP, 2018; WHO, u.å.). Kuststäder som Maputo påverkas av stigande vattennivåer som leder till påföljder inom både den socioekonomiska- och fysiska sfären. Höga vattenförhållanden leder även till ökad erosion vilket påverkar infrastruktur och den fysiska planeringen i Maputo, men även människor löper stor risk att skadas vid översvämningar. Stigande vattennivåer väntas även kunna leda till en ökad spridning av sjukdomar som Malaria, Denguefeber, Kolera etcetera (Githeko et al., 2018). För att säkerställa hur Afrika kommer att påverkas av framtida klimatförändringar krävs dock mer forskning inom ämnet (Githeko et al., 2018).

3.2 Ungdomar & klimatförändringar

Enligt Corner et al. (2015) har ungdomars oro för klimatförändringar ökat de senaste åren i Europa, Indien, Oman och USA, även om det generellt inte är det största orosmomentet. I dessa länder oroar sig ungdomar mer för personliga problem likt en framtida arbetslöshet och bostadsbrist. Klimatförändringar betraktas istället som ett fenomen som sker långt bort ifrån deras egna vardag och därför inte påverkar dem. Samtidigt syns en trend där oron för klimatförändringar ökar bland de yngre människorna i urvalsgruppen som bestod av personer mellan 18-34 år. Detta innebär att människor födda under 1990-talet generellt känner en större

oro för klimatet än äldre personer. Trots att det finns studier som undersökt ungdomars upplevelser kring klimatförändringar har dessa studier genomförts med ungdomar från länder som generellt har ett bra skydd mot klimatförändringar med fungerande infrastruktur, hälso- och sjukvård och en institutionell stabilitet.

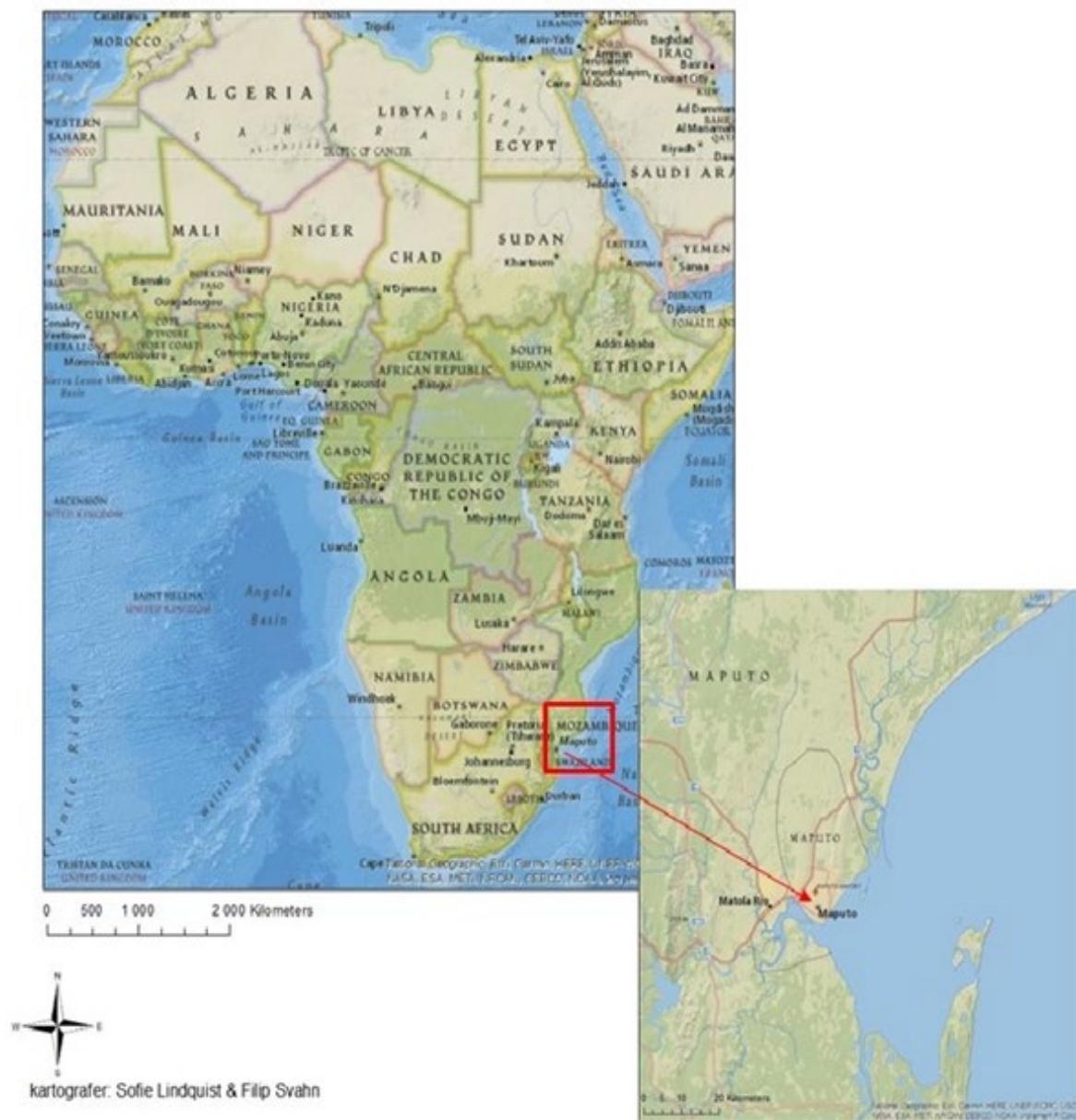
Tidigare studier har bland annat visat att många yngre personer anser att klimatförändringar är en väldigt viktig fråga men att en pessimism inför framtiden är utbredd. En studie visar att cirka två tredjedelar anser att klimatförändringar hotar mänsklighetens fortlevnad (Albert, Hurrelmann & Quenzel, 2010). Ojala (2012) menar att hopp gällande klimatförändringar inte bara behöver handla om naiv optimism, utan genom att ingjuta hopp bland unga så kan det fungera som en motivationskraft till att engagera sig runt klimatet. Det är därmed intressant att undersöka hur unga människor ser på sin framtid i relation till klimatförändringar.

4.0 Studieområde

Detta kapitel kommer att ge en övergripande beskrivning av Moçambique. Kapitlet är menat att ge en kortfattad beskrivning av studieområdet genom att presentera landets klimat, befolkning och sociala förhållanden samt historia och ekonomi.

Karta 1: Karta över Maputos lokalisering på den Afrikanska kontinenten.

Map 1: Map showing Maputos location on the African continent.

Källa: National Geographic, Esri, Garmin, HERE, UNEP-WCMC, USGS, NASA, ESA, METI, NRCAN, GEBCO, NOAA, increment P Corp.

4.1 Klimat

Moçambique är beläget i den sydvästra delen av Afrika och med sina 799 380 km² löper landet längst med kusten från Tanzania i norr till Sydafrika i söder. I de västra delarna av landet finns ett högland som ligger på mellan 1000-2000 meters höjd och runt bergen finns även skog. Kusterna domineras av ett slättlandskap och stora delar av landet består av savann. De norra delarna av landet präglas av ett varmt, fuktigt och tropiskt klimat medan de södra delarna, som denna studie ska fokusera på karaktäriseras av som soliga och regnfattiga dagar vilket kan ge upphov till torka. Maputo med sin placering i de sydligaste delarna av landet har ett klimat som karaktäriseras av snabba väderomslag som kan innefatta både åska, vind och nederbörd (Landguiden, 2016).

4.2 Befolkning & sociala förhållanden

Moçambique har cirka 29,7 miljoner invånare (Landguiden, 2016) varav 2,5 miljoner var år 2017 bosatta i huvudstaden Maputo (Citypopulation, 2018). Moçambiques befolkning kan delas in i tre grupper. I de norra delarna av Moçambique bor främst människor som tillhör folkgrupperna Makonde, Macua-Lowme, och Yao med historiska kopplingar till islam och de kallas även Tsongafolket, vilket är den största folkgruppen i Moçambique. I de centrala delarna av landet bor Manyika, Ndau och Teve som talar språket shona och i söder bor Tsonga som kan kopplas både till Eswatini och Sydafrika (Weinstein, 2002:142-144). Geografiskt sett, ligger huvudstaden Maputo, med dess ekonomiska maktcentra längst ned i de södra delarna av landet, medan den största koncentrationen av människor är bosatta 150 mil norrut (Orre & Hønning, 2017:8). Trots maktkoncentrationen i Moçambiques södra delar har invånarna historiskt sett valt att bosätta sig strategiskt vid kusterna för närheten till handel med övriga delar av världen (Andersen,, Eskemose, Jenkins, & Nielsen, 2015:334). Samtidigt beräknas 70% av Moçambiques invånare bo i rurala områden (Världsbanken, 2019).

Landet har en stor andel unga människor, där runt 65% av befolkningen är under 25 år, landet har också en befolkningstillväxt på 3 % varje år. Medellivslängden i Moçambique ligger på 55 år, vilket är den femte lägsta siffran i världen. Denna låga siffra kan till stor del förklaras med det höga antalet Hiv-smittade människor i landet (Orre & Rønning, 2017:8).

Utbildningssektorn är den största enskilda utgiften i statsbudgeten men lärarbristen är utbredd i landet, till exempel går det 53 barn per lärare i grundskolan. Vid självständigheten var analfabetismen utbredd i landet och endast 10% av landets befolkning var läs och

skrivkunniga. Trots omfattande insatser från statligt håll är siffran fortsatt låg och idag är det endast 56% av befolkningen som är läs och skrivkunniga (Landguiden, 2016). Enligt USAID (2019) är det endast 1% av befolkningen som fortsätter att studera på en nivå som kan motsvara högskolenivå.

4.3 Moçambiques historia & ekonomi

Likt många andra afrikanska länder har Moçambiques historia präglats av kolonialism och under 1500-talet kontrollerade portugiserna handelsrummet kring landet. Missnöje och protester växte under 1900-talet och år 1974 började en självständighetskamp från Portugal som senare ledde till att Moçambique blev självständigt i juli 1975 (Landguiden, 2016). Efter självständigheten bildade den socialistiska motståndsrörelsen Frelimo en enpartistat med sovjetiskt stöd. Från 1977 och 16 år framåt rasade ett inbördeskrig mellan Frelimo och den av Rhodesia och apartheidregimen i Sydafrika stödda väpnade motståndgruppen Renamo. Konflikten kom att kräva runt en miljon människors liv och påverkade mellan 4-5 miljoner människor bland annat genom att de blev flyktingar (Duffield, 2007:83). Den ökade handeln med bland annat Sydafrika efter kolonialtiden ledde till att hamnstaden Lourenço Marques, tack vare sin strategiska plats i söder fick en allt större betydelse. Denna stad kom senare att bli Maputo (Landguiden, 2016).

Under tiden när Portugal fortfarande hade makt över Moçambique stod de södra delarna för majoriteten av inkomsten till landet och administrationen utgick härifrån, även infrastruktur utvecklades i dessa delar (Weinstein, 2002:144). Efter krigets slut under 1990-talet har Moçambique präglats av ett ekonomiskt uppsving vilket många delar av befolkningen har känt av trots att tillväxten varit ojämnt fördelad (Arndt, Chinowsky, Strzepek & Thurlow, 2012). Detta kan kopplas samman med att det ekonomiska och politiska maktcentret är koncentrerat kring de södra delarna av landet och huvudstaden Maputo, vilket nämns i Orre & Hønning, (2017:8).

Världsbanken (2019) beskriver att Moçambique hamnade i en skuld kris under 2016 samt att det fortfarande går att finna spår från denna i deras ekonomi. Exempelvis ligger fattigdomen i Moçambique på 48% 2014/2015 enligt Världsbanken (2018:24). För att uppnå utveckling skriver Världsbanken att målet är att stabilisera den makroekonomiska dimensionen och skapa en förbättrad ekonomisk statlig ledning samt hantera transparensen bland styrande aktörer.

Ekonomi behöver även diversifieras och fokus måste lyftas från att satsa på kapitalintensiva projekt och kontraproduktiva jordbrukssatsningar. Samtidigt behövs det även genomföras satsningar på ökad kvalitet av utbildning, hälsa och service (Världsbanken, 2019). Sedan 1990 är Moçambique efter Rwanda det land i världen som ökat sin Human Development index (HDI) mest. Trots dessa framsteg ligger Moçambique på plats 181 av 188 på UNDPs lista över HDI (Orre & Hønning, 2017:8-9).

5.0 Metod

Detta kapitel kommer att behandla de metoder som har använts för denna studie. Huvudsyftet med detta avsnitt är att redogöra för tillvägagångssättet av denna studie för att möjliggöra en transparens i arbetets genomförande.

5.1 Forskningsstrategi

För att angripa frågeställningarna på bästa sätt har en kvalitativ metod i kombination med en fallstudie valts. Valet av att kombinera en kvalitativ metod med en fallstudie grundar sig i intresset av kunna fånga upp respondenternas upplevelser och tankar. Meningen är att fallstudien ska fånga ett detaljerat och ingående fall och en viss del av samhället (Bryman, 2008:96). I denna fallstudie har två klasser från ett universitet valts ut vilket möjliggör en detaljerad och ingående beskrivning av hur just dessa ungdomar upplever klimatförändringar. Med fallstudien finns även ett ideografiskt synsätt vilket innebär att målet är att belysa de särskilda och unika upplevelserna som ungdomarna i Maputo har kring klimatförändringar. Detta kan svara på hur deras upplevelser skiljer eller inte från tidigare studiers resultat.

En kvalitativ intervjumetod lämpar sig bra tillsammans med en humanistisk geografisk undersökning av hur unga människor i Maputo upplever klimatförändringar. Enligt Esaiasson et al. (2012:229) kan denna typ av intervjumetod bidra till en större och djupare förståelse kring det undersökta ämnet, eftersom syftet med en kvalitativ ansats inte är att ge en fullständig generaliserbar bild av verkligheten utan snarare att påvisa respondenternas tolkningar och upplevelser av sin upplevda verklighet. Kvalitativa samtalsintervjuer kan beskrivas som *"En intervju vars syfte är att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i syfte att tolka de beskrivna fenomenens mening"* (Esaiasson et al., 2012:253). För att på bästa sätt fånga upp respondenternas upplevelser har ett induktivt förhållningssätt valts. Vid ett induktivt förhållningssätt har empirin *"en överordnad roll och strävan är att generera ny kunskap så förutsättningslöst som möjligt"* (Esaiasson et al., 2012:276). Även Bryman (2008:61) beskriver den induktiva metoden som ett bra verktyg när målet är att studera hur olika individer uppfattar något och hur det senare formar deras verklighet. I detta fall hur ungdomar uppfattar klimatförändringar och hur det senare tillåts forma olika verkligheter.

5.2 Datainsamling

5.2.1 Semistrukturerade intervjuer

Materialinsamlingen gjordes som tidigare nämns med hjälp av kvalitativa respondentintervjuer där studenter från Eduardo Mondlane Universitetet i Maputo tillfrågades. En ytterligare avgränsning blev även ungdomar som var födda under 1990-talet och som kom från Moçambique. Valet av att genomföra kvalitativa studier grundar sig i att studien skulle bygga på semistrukturerade intervjuer där målet var att lyfta fram ungdomarnas ärliga upplevelser och känslor kring klimatförändringar.

De sex intervjuer som ligger till grund för denna studie genomfördes som respondentundersökningar i form av samtalsintervjuer (se Esaiasson et al., 2012:228). Antalet intervjuer begränsades till sex personer där frågan om sex personer kan representera hur ungdomar i Maputo upplever klimatförändringar kan ställas. Dock gav de semistrukturerade intervjuerna en större möjlighet att förstå respondenterna och de underliggande faktorerna till deras känslor och upplevelser.

Intervjuerna kom att genomföras med hjälp av tolk där frågorna ställdes på engelska och sedan översattes till portugisiska till respondenten som sedan svarade tolken på portugisiska och som översatte tillbaka till engelska. Informationen som gavs från respondenterna kom i samtliga intervjuer att dels skrivas ner i form av stödanteckningar samt att spelas in med hjälp av diktafon.

Intervjuerna var semistrukturerade vilket innebär att det fanns ett antal förbestämda och strukturerade frågor men de var öppet ställda och syftet var att respondenten skulle kunna diskutera kring frågan (se Walliman, 2006:9). Semistrukturerade intervjuer innebär i praktiken att intervjuaren följer en intervjuguide men att ordningsföljden som de standardiserade frågorna ställs i kan skilja sig mellan olika intervjuer beroende på hur samtalet i intervjuerna utvecklar sig (Esaiasson et al. 2012:228). Intervjutiden för varje intervju kom att variera mellan 30-45 minuter beroende på antalet följdfrågor till de standardiserade frågorna samt hur längden på de givna svaren. Platsen för de genomförda intervjuerna skedde på universitetsområdet i lokaler som lånades ut av kontakten på universitetet. Före varje intervju informerades respondenten om sina rättigheter, där den intervjuade fick godkänna om intervjun kunde spelas in eller ej, syftet med intervjun, att hen

närsomhelst hade möjlighet att avbryta intervjun samt att namn eller andra personuppgifter som kan knyta individen till resultatet inte kommer publiceras i uppsatsen (ibid:307). Samtliga respondenter godkände inspelningen av intervjuerna och efter transkriberingen fick de även möjlighet att läsa igenom intervjun och godkänna de svar som de givit.

5.2.2 Urval av respondenter

Urvalet gjordes bland två klasser från universitetet Eduardo Mondlane i Maputo. Dessa klasser bestod av studenter som läste sista året på geografiprogrammet samt studenter som läste andra året på miljöingenjörsprogrammet. Urvalet gjordes bland frivilliga i dessa klasser med hjälp av vår kontakt på universitetet och bestod av tre killar och tre tjejer. Det slutgiltiga beslutet om vilka som skulle delta i en intervjun beslutades av vår kontakt. Hans val grundades på vilka han ansåg var socialt mer extroverta och bäst skulle kunna ge oss de svar vi sökte med tanke på det begränsade antal intervjuer vi hade möjlighet att genomföra. Kontakten på universitetet förmedlades via svenska ambassaden i Maputo, som gav oss kontaktuppgifter till en kontakt på universitetet. De förmedlade i sin tur oss vidare till en annan kontakt på universitetet som blev den slutgiltiga kontakten.

Att kontaktpersonen valde ut respondenter kan kritiseras eftersom vi inte kunde kontrollera mångfalden av respondenterna. Dock fördes det diskussioner innan respondenterna valdes ut om att respondenterna skulle ha olika kön, bakgrunder, ursprung och studieinriktning. Detta för att studien skulle fånga upp människor med olika erfarenheter av klimatförändringar. Ytterligare ett annat kriterium var att de deltagande personerna i intervjuerna behövde vara födda på 90-talet för att passa in i undersökningsmallen.

Något som fallstudier ofta får kritik för är att möjligheten till generaliserbarhet är väldigt begränsad i dessa undersökningar (Esaïsson et al. 2016:170). Dock är det inte relevant för denna studie då den mer syftar till att skildra och fånga upp respondenternas egna tolkningar och upplevelser kring klimatförändringar. Flyvbjerg (2006:227) skriver om att generalisering inte är det enda korrekta sättet att generera ny kunskap. Bara för att insamlad empiri från en fallstudie inte kan generaliseras formellt så betyder inte det att den är betydelselös för forskningen, utan kan istället spela en viktig roll i att driva forskningen framåt. När det gäller samtalsintervjuer av respondentkaraktär är samtidigt inte antalet genomförda intervjuer det absolut viktigaste, utan snarare att forskaren fortsätter att göra intervjuer tills en teoretisk mättnadskänsla uppstår (Esaïsson et al. 2012:259). Ett annat möjligt argument till att en

generaliserbarhet inte är nödvändig nämns i Parment (2014:64) som talar om att lokala områden kan präglas av trender och lokala åsikter. Något som skulle kunna vara applicerbart på den undersökta gruppen av unga i Maputo gällande eventuell klimatoro.

Tabell 1 Beskrivning av de till frågade respondenterna med fiktiva namn.

Namn på respondent	Kön	Ålder	Ursprung	Program på universitetet	Antal studerade år	Datum för intervjun
Dell	Man	25	Gaza provinsen i södra Moçambique	Geografi	5/5	10-04-2019
Mary	Kvinna	23	Lualane, Maputo	Geografi	5/5	10-04-2019
Shakira	Kvinna	20	Matola, Maputo	Geografi	5/5	10-04-2019
Sharon	Kvinna	19	Marracuene, Maputo	Miljöingenjör	3/5	11-04-2019
Paulo	Man	22	Zambeziaprovisen, centrala Moçambique	Miljöingenjör	3/5	11-04-2019
Mike	Man	19	Nampulaprovisen, Nordöstra Moçambique	Miljöingenjör	3/5	11-04-2019

5.3 Bearbetning

Det inspelade materialet från intervjuerna transkriberades av tolken som sedan översatte hela intervjun till engelska. Under intervjuerna togs även stödanteckningar för att fånga upp nyckelord inför bearbetningen av materialet. Valet att låta tolken utföra transkriberingen föll på våra bristande kunskaper i portugisiska samt att vi ansåg att det var bättre att få respondenternas svar direktöversatta ord för ord än att själva skriva ner de svar som tolken gav under intervjuerna. Dessa svar skulle då kunna ses som en sammanfattning av respondentens svar samt att tolkens egna tolkningar och värderingar kan skina igenom i svaren. Att spela in intervjuerna bedömdes vara av stor vikt eftersom det fanns en risk att delar av materialet gick förlorat under intervjun, dels för det kan ha uppstått missförstånd lättare under en trevägsintervju och dels för att göra studien så transparent som möjligt.

Att få intervjuerna översatta från portugisiska till engelska i kombination med de under intervjuerna nedskrivna nyckelorden bidrog till en djupare förståelse av det insamlade materialet. Detta var även något som minimerade risken för eventuella feltolkningar av vad som sades under intervjuerna samt att stärka kredibiliteten. Kredibilitet är ett begrepp som syftar till att verkligheten kan uppfattas olika av olika individer. Med andra ord, det finns inte bara en verklighet utan flera verkligheter (Baxter & Eyles, 1997:513).

Eftersom det fanns språkbarriärer mellan oss som undersökare och respondenterna minskar möjligheten till att låta dem korrekturläsa sina svar. Dock hade samtliga intervjuade en begränsad kunskap i det engelska språket och därför blev de tillfrågade om de var intresserade av att läsa materialet, trots språksvårigheterna.

Enligt Esaiasson et al. (2012:269) finns det olika nivåer på att bearbeta insamlat material där respondentens självuppfattningar först ska identifieras, och senare ska djupare tolkningar göras av hur respondenten uppfattar världen. Initialt när materialet i denna studie skulle processas gjordes en kartläggning och sammanfattning av intervjuerna. Sammanfattningen gjordes genom att skriva ut det mest centrala som sades när de svarade på en fråga. Sammanfattningen skapade en förståelse och gjorde det möjligt att sortera ut respondentens egna konkreta uppfattningar och upplevelser om klimatförändringar. När en sammanfattning hade genomförts började en generell bild bland respondenternas upplevelser att målas upp,

vilket skapade en bra överblick. Efter detta började en mer djupgående tolkning av resultatet där respondenternas sätt att tala om upplevelserna analyserades. Här markerades citat ut och centrala delar i de svar som respondenterna uppgav, vilket möjliggjorde att vi kunde bilda olika teman i det insamlade materialet. För att säkerställa att inget hade missförståtts vid den första sammanfattningen gick vi tillbaka till ursprungsmaterialet och jämförde de teman vi utformat med den ursprungliga transkriberingen (se Esaiasson et al. 2012:269).

5.4 Metoddiskussion

Insamlingen av information till denna uppsats skedde till stor del via undersökningar i form av samtalsintervjuer med respondenter. De intervjuade personernas uppfattningar eller föreställningar kring det undersökta ämnet är det primära, snarare än att bevisa ifall det en person säger kan anses som "sant" eller "falskt", är ändamålet att fånga den intervjuades livsvärld. Här är det även viktigt att en forskare inte låter sina egna diskurser och fördomar styra, vilket skulle kunna resultera i ett potentiellt bristfälligt analysunderlag (Esaiasson et al. 2012:259).

När undersökningar av det här slaget ska genomföras är det viktigt att beakta sin egen position i relation till ämnet. I Allen (2003:6-7) presenteras Edward Saids tankar kring begreppet "början". Said menar att forskningsprocessen inte är så enkel att den går att ses som en linjär process med en tydlig början. Said hävdar att själva forskningen startar redan när forskaren börjar fundera och reflektera kring det valda forskningsområdet samt att detta ska ställas i relation till allt som tidigare skrivits och sagts kring ämnet (Allen, 2003:6-7). Reflektionerna kring vår position startade redan innan fältstudien eftersom det kan uppstå kulturkrockar behövde vi lära oss om sociala formationer i Maputo. För att lyckas med detta talade vi med en svensk forskare som har stor kännedom om Moçambique och har utfört många arbeten på plats. Med hjälp av denna information visste vi vad vi hade att förvänta oss av studien och kunde minimera risker för kulturkrockar på plats. Vi förberedde oss också genom att tala med organisationer som arbetar både i Sverige och Moçambique och med vår kontaktperson på plats. Detta för att skapa oss de bästa förberedelserna och anpassa oss i syfte att respondenterna skulle känna ett förtroende och tillit till oss, eftersom målet var att nyttja det faktum att även vi är studenter och igenkänningsfaktorn blir starkare. Forskarens utformning av problemformuleringar och frågeställningar är färgade av dennes egna världsbild, uppfattningar om verkligheten samt rådande diskurser (DeLyser, 2010:85-86) därför var det

viktigt för oss att anpassa oss till den plats där intervjuerna skulle genomföras. Det finns även en möjlighet att diskurser som format oss som individer kan spegla av sig i problemformuleringen och frågeställningarna. Detsamma gäller även för hur intervjuerna kom att utföras samt hur intervjufrågorna är formulerade utifrån vår egna världsuppfattning.

Språkbruk samt på vilket sätt språket används är även en viktig faktor att ha med sig för att förstå hur diskurser skapas och förmedlas ut. Judith Butler talar om att språket inte går att se som ett verktyg fritt från värderingar och objektivitet. Hon menar att den upplevda verkligheten skapas genom olika diskurser som kommuniceras ut med hjälp av språket (DeLyser, 2010:160). Något som måste beaktas när resultatet tolkas, är de diskurser som både vi som intervjuare och respondenterna är formade av, eftersom de diskurser som formar oss kan påverka intervjufrågorna och svaren. Enligt DeLyser (2010:282-283) kan språket därmed ses som ett viktigt maktinstrument då alla människor inte besitter samma möjligheter att nå ut till stora grupper i samhället. Aktörer som media, storföretag, olika typer av organisationer samt inflytelserika individer besitter stor social makt och har därmed mycket större möjligheter att påverka olika diskurser. Det är samtidigt viktigt att vara medveten om sin egen etnocentricitet och sina egna influenser i relation till undersökningsmaterialet och hur det kan tolkas subjektiv (Baxter & Eyles, 1997:514). Därför är det viktigt att ha de kulturella skillnaderna i åtanke, som kan finnas mellan oss som intervjuare och respondenterna.

6. Resultat

Detta kapitel presenterar resultatet som framkom av intervjuerna. Först beskrivs vilka iakttagelser respondenterna har gjort av klimatförändringar, sedan kommer kapitlet presentera hur ungdomar pratar med människor i sin omgivning om klimatförändringar. Avslutningsvis presenteras respondenternas syn på omvärldens agerande till klimatförändringar och hur de ser på sin framtid i relation till klimatförändringar. Rubrikerna har valts utifrån fyra teman som gick att finna i intervjuerna.

6.1 Ungdomarnas iakttagelser av klimatförändringar

Samtliga respondenter fick frågan om de upplevt eller sett att klimatförändringar hade börjat förändra Maputo och i så fall, hur de tagit sig uttryck. Beroende på respondentens personliga erfarenheter, bakgrund och utbildningsinriktning syntes ett mönster där upplevelserna skiljde sig åt. De huvudsakliga klimatförändringarna som respondenterna hade uppmärksammat tog sig uttryck i väderförändringar. Flertalet av respondenterna talade även om mänskliga klimatpåverkningar som de sett, även om detta inte kan kopplas direkt till klimatförändringar är deras erfarenheter intressanta att lyfta.

- *Klimatförändringar som tar sig uttryck i vädret*

Samtliga respondenter upplevde att vädrets mönster hade förändrats och att det därmed har blivit svårare för människor att förutspå vädrets mönster. Vädrets snabba skiftande leder enligt respondent Paulo till att temperaturen snabbt går från varmt till kallt. Vidare förklarade respondenten att detta är ett nytt fenomen för invånarna och deras kroppar är inte vana vid de snabba temperaturskiftningarna. Samma respondent kopplade även de snabba temperaturskiftningarna till extremväder, i form av torka, okontrollerat regn och termisk inversion som han beskrev enligt följande: *“These climatic changes that you create in Europe leads to thermal inversion that causes cyclones. A few weeks ago there was a cyclone called Idai and usually that happens because of thermal inversion”*.

Samtidigt som det snabbt skiftande vädret bidrar till problem likt de som beskrivs ovan ger det även direkta konsekvenser för människor. Det oregelbundna vädret som både skiftar snabbt och blir svårberäkneligt drabbar jordbrukare hårt. Eftersom flertalet av respondenterna ursprungligen kom från rurala områden med en utbredd jordbrukssektor hade de en personlig

koppling till problemet. Just på grund av denna anledning lyfte de problematiken med det förändrade vädret och gav även personliga exempel på hur människor drabbats just av detta. Paulo talade om problemen för bönder och sa att förändrade temperaturer leder till okontrollerat regn, torka och vidare beskrev han att: *“In the past, people knew when the time was right to sow the seeds, but you can no longer rely on the the rainy season anymore since the calendar has changed and this causes a lot of hunger and disgrace in the families.”*

Flertalet av de tillfrågade uppgav också att de upplevt varmare temperaturer som skapat mer torka de senaste åren. Enligt de tillfrågade ska de ökade temperaturerna också ha ändrat vindarna i området och bidragit till fler cykloner. Samtliga respondenter såg cyklonen Idai som ett resultat av de globala klimatförändringar, varav Mike förklarade cyklonen på detta sätt: *“(...) and another aspect has to do with the cyclone Idai which is also said to be the result of global warming, in the sense that the heating also influence on the winds.”*

- *Iakttagelser av hur människan påverkat luftkvalitén*

Respondenterna upplevde att luften i Maputo påverkas starkt av utsläpp och mänsklig påverkan. De utsläpp som skett globalt har enligt respondenten Dell lett till att ozonlagret tagit skada och människorna i Maputo har börjat uppleva hudproblem till följd av detta.

Respondenterna menade att de globala utsläppen bidragit till surt regn i Moçambique och Maputo vilket i sin tur drabbar de människor som lever av jordbruk eftersom det sura regnet förstör skördarna. Det sura regnet bidrar även till att försämma vattenkvalitén och respondenten Dell uttryckte sin oro på detta sätt: *“(...) in the centre of the city, the water quality in general is different from the water quality 4 to 5 years ago. In 2016, when I arrived in Maputo the water quality was different and we couldn't really drink the water because of various factors that have to do with environmental climate changes, acid rain and much more”.*

Respondenterna berättade också att det sker utsläpp och fysiska förändringar på lokal nivå som förstör miljön och bidrar till klimatförändringar. Flertalet respondenter vittnade om att luften i Maputo är sämre än i rurala områden. De menade att den dåliga luftkvalitén beror på avgaser från fordon, men även på utsläpp från fabriker och avverkningen av träd, vilket enligt flertalet av respondenterna försämrar luftkvalitén än mer. Två respondenter menade också att de upplevt problem med astma sedan de flyttade till staden och det ansågs vara ett problem för flera invånare. Respondenten Dell uttryckte sin oro för luftkvalitén på följande vis: *“It is*

very different in the city and rural areas. The rural areas has many trees and therefore is the air a little cooler and less polluted. Maybe the endemic diseases happens because of the lack of trees.”

Trots att luftkvalitén beskrivs vara bättre i mer rurala områden än i Maputo menade samtliga respondenter att de övriga klimatpåverkningarna och klimatförändringarna drabbar de fattigaste människorna i rurala områden hårdast. Det är även där som konsekvenserna av klimatförändringar syns tydligast vilket kopplas samman till böndernas beroende av jordbruk. Enligt respondenterna drabbas rurala områden värst dels på grund av att jordbruket tar stor skada av klimatförändringarna men även eftersom det finns en brist i tillgången av information rörande klimatförändringar. Även om de ovan nämnda iakttagelserna inte direkt kan ses som en klimatförändring kan det däremot klassas som en klimatpåverkan som på längre sikt kan leda till klimatförändringar. Att respondenterna inte skiljer mellan fenomenet klimatförändringar och klimatpåverkan visar också på en bristande kunskap inom ämnet. Vidare kan detta tala för att den generella vetskapen om klimatförändringar är låg, vilket kommer diskuteras vidare under rubriken *“Hur pratar ungdomar om fenomenet klimatförändringar?”*.

Vad som kan utläsas vidare av svaren som respondenterna gav var att den utveckling som sker när landet går från att försörja sig på jordbrukssektorn till att vara ett service- och tjänstesamhälle har en negativ påverkan på miljön. Det ökade antalet bilar och fabriker bidrar till en försämring av luftkvalitén samtidigt som träd och växtlighet måste lämna plats för fabriker och nybyggen. Flera av respondenterna nämnde även att den globala utvecklingen i form av teknik, forskning med mera måste ske men på ett klimatvänligt och hållbart vis. De iakttagelser som gjorts av respondenterna går delvis att koppla till medierapportering och diskurser som de styr vilket kommer att diskuteras i nästa del.

6.2 Hur pratar ungdomar om fenomenet klimatförändringar?

Samtliga respondenter tillfrågades om det fanns allmänna och generella samtal som berörde klimatförändringar i deras omgivning och i så fall i vilka kontexter de skedde. Flertalet respondenter vittnade om att kunskapen kring klimatförändringar bland människor i deras omgivning generellt sett var låg. De kände att det var svårt att tala med familj, släkt och vänner om ämnet då det inte är något som debatteras för övrigt i samhället. En del personer i deras omgivning var medvetna om att det sker förändringar i form av vattenbrist och

kraftigare stormar men samtidigt inte vilka de bakomliggande mekanismerna till dessa förändringar kan vara. Respondenten Mary beskrev det så här: *"(...) people only hear about global warming but they do not really know what it is. They do not know what the impact of it is. Others do not even know that there is such problem or issue"*.

Flera av respondenterna beskrev att det talas och diskuteras kring klimatförändringar, men att dessa samtal uteslutande sker bland studenter på universitetet, då kunskapen kring klimatförändringar främst förmedlas via universitetet. Respondenten Mike beskrev det enligt följande: *"The subject of climate change is a subject that is only spoken in the academic world, it is not a subject that is spoken in the neighbourhoods"*. Respondenten Paulo menade att språket som används när det talas kring klimatförändringar i bland annat media är för komplicerat och teknokratiskt och därmed svårt för vanliga människor att ta till sig. Han förespråkade att ett enklare språkbruk kan bidra till ökad medvetenhet bland människor samt att informationen förmedlas på de lokala språken som talas runt om i landet, han förklarade sitt resonemang på följande sätt: *"Bringing a simpler language where everyone regardless of their academic level can understand the content of the message or information. And you should also use the local languages"*.

Flertalet respondenter påstod att media, internet och sociala medier kan spela en stor roll i att bidra till spridning av information till människor men att så inte är fallet idag. Respondenten Shakira berättade att tillgången till internet är god i urbana områden. I motsats till rurala områden, där internet är begränsat och därmed även möjligheten till information om klimatförändringar: *"This really will affect everyone and I think it is necessary to make changes, mainly in access to information because when the population has the information they will know how to protect themselves"*. En annan respondent, kallad Mary, berättade om att, även fast tillgången till internet och sociala medier i urbana områden är hög dyker ämnen rörande klimatförändringar väldigt sällan upp i flödet: *"Social media has a very important role in the dissemination of information because they are a fundamental source where many people are concentrated (...) but it is rare, it can take up to a month before I see anything related to global warming,"*. Vidare menar hon att människor i rurala områden har ännu svårare att få tag i information om klimatförändringar och fortsätter: *"The internet and the information does not reach them (people rural areas) and there should be a way to get this information to these people"*.

Respondenten Mike betonade sin religiösa övertygelse när frågan om hur människor i hans omgivning talade kring klimatförändringar och uttryckte det enligt följande: *“I know that the issues of natural disasters will happen until Christ returns”*. Enligt Parment (2014:64) kan spridning av kunskap hindras av att lokala områden kan präglas av trender och politiska åsikter. Därmed kan en religiös åskådning av problematiken kring klimatförändringar vara en anledning till att kunskap om klimatförändringar inte sprids i samhället.

I flertalet av de exempel som respondenterna gav rörande klimatförändringar hänvisade de till rapportering som gjorts av media, vilket påvisar medias roll rörande påverkan av diskursen i hur debatten kring klimatförändringar formas. Detta antagande kan styrkas genom samtal med tolken som talade om att medierapporteringen kring naturkatastrofer ofta sker under den pågående katastrofen, men att det sällan lyfts till en större debatt rörande klimatförändringar. Om ovanstående antagande är korrekt, spelar det ingen roll hur stort täckningsområde media har, då rapporteringen kring klimatförändringar är så pass begränsad. En möjlig fråga att lyfta fram borde istället vara varför klimatförändringar och dess orsaker inte rapporteras om i media. Exempelvis så vittnade flera av respondenterna om att denna fråga uteslutande diskuteras på universitetet och därmed är en rimlig fråga att ställa sig varför de inte informerar människor i respondenternas omgivning.

6.3 Hur ser de på omvärldens agerande kring klimatförändringar?

Flertalet av respondenterna upplevde en sorg eller ilska över länder som släpper ut stora mängder avgaser och inte tar ansvar för den skada de orsakar. Dessa respondenter menade att länder som släpper ut mycket avgaser gör det för ekonomisk vinning och att det grundar sig i att de bryr sig mer om sina egna länder än om de länder som tar störst skada av klimatförändringarna. Samtidigt hävdade flera av respondenterna att stater som USA och Kina inte tror på klimatförändringar och därför har de en ignorant inställning till den påverkan de gör. Vidare kopplas detta samman av respondenterna till att världsledare som Trump inte tänker på morgondagen utan endast kortsiktigt på hur de kan tjäna pengar idag. Respondenten Sharon beskrev situationen som följande: *“So I think they are a little inconsequential, they are not thinking about tomorrow because they do not know what will happen if they cut trees indiscriminately then they do not replace them because they do not believe in the climatic changes”*.

Hos respondenterna syns en frustration i att stater som Kina och USA inte ser klimatförändringar som ett verkligt hot och somliga av de tillfrågade trodde att ignoransen

grundar sig i att de inte är lika utsatta som exempelvis Moçambique. Respondenternas beskrivning av situationen antydde att de kände en stor känsla av “vi” (länder som drabbas av klimatförändringar) och “dem” (stater som till största del bidrar till problematiken med klimatförändringarna). Detta tänk grundar sig i att respondenterna tror att Moçambique kommer drabbas värst av klimatförändringarna. Respondenten Dell menar att exempelvis USA inte drabbas av klimatförändringar lika hårt för att de har mycket industrier: “(...) *this may not really affect those countries with large industries because they are more focused on the industry*”. Han menar att länder som försörjer sig inom jordbrukssektorn är mer känsliga för klimatförändringar eftersom de påverkar avkastningen av skördarna. Att det finns ett “vi” och “dem” tänk syns även i att respondenterna uttryckte att de vill skydda sitt land och sin kontinent från klimatförändringar. Respondenten Paulo uttryckte sin vilja om att skydda sitt hem på följande sätt: “*If I had a way of making some kind of borders to protect my country I would do so. Like, to put Mozambique or Africa in a closet where it could not be affected by the climate changes and global warming so that what they produce could affect only them not other people who have nothing to do with it*”. Att det finns ett avstånd mellan “de som släpper ut avgaser” och “de som drabbas” blev även tydligt i de observationer som gjordes i samband med studien. Alla respondenter fick möjlighet att ställa frågor till oss som intervjuade och nästan alla ville veta hur vi såg på klimatförändringar, om vi hade förslag på vad som kunde förbättras i Maputo men även vad vi gör i Sverige. Detta visar på att respondenterna kände denna distans även till oss och respondenten Paulo uttryckte sig även på detta sätt under intervjun: “*These climatic changes, you produce it in Europé...*” där han gjorde en tydlig markering att även vi som intervjuade tillhörde “de som bidrar till klimatförändringar”. Vad som mer kan utläsas av detta är att respondenterna ser en skillnad mellan stater som “bidrar till klimatförändringar” och stater som “drabbas av klimatförändringar” men de vill och anser att det nödvändigt att radera denna vägg och gå samman för att lösa problemet.

En övervägande del av respondenterna sa också att de förstod den moderniseringsprocess som kräver att länder släpper ut mycket gaser, dock måste processen ske på ett smartare sätt. De ansåg att det måste finnas miljövänligare sätt att driva de industrier som står för en stor del av utsläppen och att pengar inte längre kan vara i fokus under utvecklingen. Istället måste länder bedriva en hållbar utveckling som minskar utsläpp, varav respondenten Paulo kallade det smart kapitalism. Respondenten menade att företag och stater måste ta ansvar för det de producerar och använde en burk med soda som exempel: “(...) *I have to take responsibility for all that this can cause. If you sell this can of soda must also the price be included in the total*

cost of the product. This also means that the price that this can caused and will continue to cause the environment must be included. Maybe this means that we have to stop producing but I think it is possible to solve this in a more environmentally friendly way we have to be more responsible”.

Samtliga respondenter såg även klimatförändringar som en global fråga där alla stater behöver involveras och bidra för att nå framgång. Lokala och regionala insatser som kan göras är till exempel en ökad trädodling, men för att nå en långsiktig lösning på problemet behöver alla länder engagera sig. Även här syns en frustration bland respondenterna när de menade att stater som USA och Kina var de som tvingade dem att gå med i överenskommelser kring att minska sina utsläpp av växthusgaser. Men nu är det ändå dessa stater som drar sig ur dessa avtal, kvar blir de länder som påverkas mest av klimatförändringar.

Respondenterna ser att Moçambique inte kan göra något ensamma, utan ett förändrat förhållningssätt samt initiativ från de länder som har störst påverkan på klimatförändringar kommer ingen förändring att ske. I den frustration som de känner syns även ett hopp om en ljusare framtid och respondenterna beskrev att de trodde på att världen kan gå samman för att hitta en bättre lösning.

6.4 Hur ser de på sin framtid i relation till klimatförändringar?

I de genomförda intervjuerna gick det att utläsa ett visst mönster där det framkom att respondenterna var pålästa och välinformerade kring ämnet men samtidigt kände en gemensam oro inför framtiden. Respondenten Mary ansåg att miljön kommer att förändras från hur den ser ut idag. En utav konsekvenserna beskrev hon som följande: *“Global warming may have to be with the ice shelves and that can cause a rise of the water levels of the sea and the water in turn can cause floods. (...) and the cities that are located in low zone areas can disappear”*. Respondenten Sharon uttryckte sina tankar kring framtiden på följande sätt: *“First, the release of greenhouse gases affect the atmosphere and when we destroy the ozone layer we will suffer from ultraviolet rays. And because of this we may get skin problems and we can also have droughts, cyclones and many more problems that follow after that”*.

Intervjuerna genomsyrades av en beslutsamhet till att förändringar är nödvändiga för att möta de utmaningar som planeten står inför. Respondenten Paulo beskrev valet av utbildning enligt

följande: *"There are people who think that it's only the doctors who save lives, I want to make the difference"*. Samma respondent beskrev sina känslor kring effekterna av klimatförändringarna enligt följande: *"I see my relatives and friends dying because of other people's action...I feel so angry and upset about it"*.

Trots att de flesta var oroliga inför framtiden i relation till klimatförändringar fanns det dock en stark tilltro till att det inte är för sent att påverka och förändra klimatet i en positiv riktning, respondenten Sharon uttryckte det enligt följande: *"Because of so many studies going on nowadays about the climate changes and global warming there will be solutions in a positive way"*. Även respondenten Mike fick en fråga om han trodde på att världen kommer hitta en lösning på problematiken kring klimatförändringar och svarade på detta sätt: *"I believe so, if not, I would not be doing this environmental engineering course"*.

Respondenterna påtalade flertalet gånger att frågor rörande klimatförändringar inte går att duka för utan är något som berör alla på jorden. Det gick även att utläsa en tilltro till världssamfundet och att dessa frågor kommer att behöva lösas genom gemensamma insatser. Respondenten Sharon menade att den ekonomiska och tekniska utvecklingen måste ske utan bekostnad på andra länder och fortsätter vidare: *"Like those industrialised countries must come along with the UN, with agreements or meetings whereby they will be discussing and try to find solutions for this problem. Everybody must come together in order to bring solutions"*.

Samtliga respondenter talade om att klimatförändringarna innebär stora problem och utmaningar för alla människor på jorden. Samtidigt som de uttryckte en stor oro ser de hoppfullt på sin framtid vilket tog sig uttryck i att de talade om sina framtidsdrömmar och framtida yrken. Om respondenterna inte skulle ha haft en god framtidstro hade de inte uttryckt sig på det sätt som de gjorde.

7.0 Diskussion & slutsats

Denna studie har genomförts med hjälp av tre huvudkapitel som väglett undersökningen och insamlingen av material. Resultatet av det insamlade materialet kommer att diskuteras nedan utifrån de tre huvudfrågor som studien kretsat kring.

Den första frågan i denna studie skulle besvara om de tillfrågade ungdomarna hade sett eller upplevt att deras fysiska närmiljö har förändrats till följd av klimatförändringar. De tillfrågade ungdomarna hade gjort flertalet iakttagelser kring hur klimatförändringar och mänsklig klimatpåverkan hade påverkats deras närmiljö. Främst hade de upplevt förändringar i vädret, årstider, torka, vattenbrist samt ökad intensitet av stormar, här beskrev de att jordbrukare påverkades direkt eftersom de inte längre kunde planera sina skördar. Att de talade om mänskliga klimatpåverkningar i samma kontext som klimatförändringar visar även på en okunskap i ämnet. Att okunskapen i landet generellt är låg kan styrkas av att respondenterna beskrev att de endast talar om klimatförändringar i skolsammanhang vilket talar för att informationstillgången i landet är låg trots att många människor drabbas. Att informationen inte bidrar till större debatter eller lösningar på problemen, trots att samtliga respondenter hade tagit del av medial rapportering talar även om att tillgången spelar mindre roll om den ändå inte används.

Vad som vidare kan utläsas av detta är att respondenterna problematiserar den moderna utveckling som sker i Maputo. Den dåliga luftkvalitén är en effekt av de ökade antalet bilar i staden och även utsläpp av fabriker och industrier samtidigt som träd och växtlighet behöver lämna plats för dessa verksamheter. Denna negativa reaktion som respondenterna har kan kopplas till att deras relation till platsen förändras när den omkringliggande miljön gör det. Sammantaget är svaret på frågan, att de har sett och upplevt förändringar i sin närmiljö till följd av klimatförändringar.

Den andra frågan i studien utgick ifrån att se om det fanns en klimatoro bland ungdomar i Maputo och hur denna oro yttrade sig. Grunden till denna fråga baseras på ovan beskrivning om vilka konkreta förändringar de upplevt. Att det fanns en oro bland respondenterna syntes tydligt i vår undersökning, exempelvis i att de konkret uttryckte att de var arga, ledsna och oroliga över vad som skulle kunna hända i framtiden. Deras oro kan kopplas till de förändringar som de upplevt i sin närmiljö eftersom förändringarna kan påverka deras "känsla

för platsen”. Eftersom en plats landskap kan forma “känslan” till platsen, kan klimatförändringar ha påverkat respondenternas närmiljö. I sin tur påverkas känslan för platsen vilket kan bidra till en oro hos respondenterna. Detta är en viktig aspekt som den humanistiska geografin menar måste belysas när en människas relation till en plats ska undersökas. Den största delen av oron riktade sig mot de stater och regeringar som bidrar mest till klimatförändringarna och deras ignorans av problemet. Det fanns även en oro för hur människor i rurala områden skulle hantera klimatförändringar på grund av deras beroende av ett regelbundet väder för sina skördar.

Innan studien hade vi förväntat oss att ungdomarna i Maputo skulle ha en än mer negativ syn på sin framtid än de ungdomar från tidigare studier. Detta antagande grundar sig i att situationen var mer akut och påverkan av klimatförändringarna större för dessa ungdomar. Samtidigt som Moçambique har mindre makt i världspolitiken och än exempelvis EU och USA och därmed har svagare ställning kring beslutsfattanden. Här var det därför viktigt att tänka på Edward Saids påminnelse om att inte låta sin egna förväntningar styra resultatet. Omvärldens agerande till klimatförändringar har skapat många känslor hos respondenterna och det syns i både oro, sorg och ilska. Detta har också skapat en “vi och dem” känsla eftersom det är andra länder som skapat den akuta situation som ungdomarna befinner sig i. Trots den utsatta situationen känner samtliga av respondenterna i denna studie ett hopp om att en global lösning på problemet kommer att nås, till skillnad från de hypoteser vi hade innan studien. I relation till tidigare studier visar dessa respondenter på en större optimism om sin framtid och en större tro till att världen ska begränsa effekterna av klimatförändringarna. Till sist framkommer den paradoxala känsla om att inte låta en pessimistisk syn på framtiden förstöra ens samtid. Svaret på frågan blir därmed att de undersökta ungdomarna i Maputo uttrycker en klimatoro men denna oro syns inte i hur de talar om sin framtid eller i en utbredd pessimism till att finna lösningar.

Den tredje frågan i denna undersökning skulle besvara hur upplevelserna och den eventuella oron formar deras framtidssyn. Förutom att respondenterna uppgav att de ville skydda sitt land och sin kontinent, samt att de kanaliserade sin ilska och oro mot andra länders ignorans till problemet, syntes ingen tydlig klimatoro. I intervjuerna beskrev respondenterna en oro för vilka konsekvenser klimatförändringarna kommer att leda till i framtiden. Men samtidigt syntes inte denna oro i hur de talade om sin framtid, eller om de trodde att världen kommer enas om en global lösning kring klimatproblematiken. Vad som går att utläsa ur detta är att

ungdomar som lever mitt i klimatförändringar måste, till skillnad från ungdomar i de tidigare presenterade studierna, ha en mer positiv syn på en lösning till problemet. Ett exempel på vad som hade kunnat tala för en djup oro är en pessimism inför framtiden likt den som framkom i studien av Albert et al. (2010).

Tidigare studier som gjorts på ungdomar i Europa, Indien, Oman och USA om deras syn på sin framtid i relation till klimatförändringar av Albert, et al. (2010), menar att ungdomar har en pessimistisk syn på framtiden. Pessimismen hade kunnat vara än mer utbredd i ett land som väntas bli påverkat av klimatförändringar i ett tidigt skede. Men istället var ungdomarna i denna studie positivt inställda till framtiden vilket syntes när de berättade att de trodde på globala lösningar. Flertalet av respondenterna trodde att världen skulle gå samman eftersom det är problem som behöver lösas gemensamt. De talade även om sin framtid på ett hoppfullt sätt där de hade stora framtidsdrömmar om att få aktivt delta i en lösning av klimatproblematiken. Kanske kan deras optimism och tro på framtida lösningar förklaras med hjälp av studien av Corner et al. (2015), enligt vilken syftar till att ungdomar som ser klimatförändringar som "något som händer långt borta". Kanske har dessa ungdomar från Corners studie råd att ha en mer pessimistisk syn på hur klimatförändringar kommer att påverka framtiden. Med andra ord kan ungdomar, likt de i Maputo, som redan fått uppleva konsekvenser av klimatförändringar inte ha en lika pessimistisk syn för att de lever mitt i förändringarna. Precis som Ojala (2012) beskrev att en positiv inställning kan ingjuta hopp och fungera som en motivationskraft till att lösa problematiken kring klimatförändringar kan det också vara en anledning till att respondenterna bär på en positiv inställning. För att bibehålla hopp och motivation tvingas de tro på att framtiden kommer att lösa problemet och att en global överenskommelse är möjlig att nå. Detta kan bland motiveras genom en respondent som menade att det inte var någon idé att studera för att lära sig mer om hållbar utveckling om han ändå inte trodde att det fanns någon framtid.

Resultatet av studien beskriver en paradoxal känsla som människor upplever i relation till problem som ligger utanför deras egen påverkan. I vår undersökning där urvalsgruppen är ännu mer utsatt än de ungdomarna från studierna skrivna av Corner et al. och Albert et al. krävs det en än mer positiv inställning till framtiden för att kunna fortsätta leva sitt liv och för att behålla motivationen. Detta kan därför tyda på att det finns en klimatoro hos ungdomarna men att den begränsas av en nödvändig optimism inför framtiden. För att besvara frågeställningen formar upplevelserna av klimatförändringarna enligt vår teori en nödvändig

positiv inställning till framtiden, dels för att orka ta sig igenom problematiken och dels för att bibehålla motivationen att det går att begränsa de skador människan åsamkat jorden.

Slutsatsen blir därmed att de undersökta ungdomarna har upplevt förändringar i klimatet och att de känner en oro inför framtiden, denna oro begränsas dock av en nödvändig optimism inför framtiden. Fortsättningsvis är de tillfrågade ungdomarna upprörda kring de stater som primärt orsakat klimatförändringarna men att de sätter ett stort hopp till att världen ska komma samman och gemensamt lösa dessa frågor.

I en vidareutveckling av denna studie hade det varit intressant att lyfta skillnaden mer mellan hur ungdomar i olika stater upplever klimatförändringar. Ett exempel är att jämföra hur ungdomar i ett område som väntas bli tidigt drabbade av klimatförändringar upplever situationen respektive hur ungdomar som lever i en stat som bidrar mycket till klimatförändringar upplever den.

Källförteckning

- Albert, M., Hurrelmann, K., Quenzel, G., & Schneekloth, U. (2016). *Die 17. Shell Jugendstudie - Eine pragmatische Generation im Aufbruch. Diskurs Kindheits- Und Jugendforschung*, 11(2), 241-246.
- Allen, J. A question of language, in Pryke, M. & Whatmore, S. eds. 2003. *Using Social Theory*
- Andersen, J., Jenkins, P., & Nielsen, M. (2015). 37(4), 423-443 "Who plans the African city? A case study of Maputo: part 2--agency in action"
- Arndt, Channing, Chinowsky, Paul, Strzepek, Kenneth, & Thurlow, James. (2012). Climate Change, Growth and Infrastructure Investment: The Case of Mozambique.(Report). *Review of Development Economics*, 463.
- Baxter, J. & Eyles, J. (1997). Evaluating qualitative research in social geography: establishing 'rigour' in interview analysis. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 22 (4), pp. 505 –525
- Bryman, A. (2008). *Social research methods* (3.rd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Christie, Frances, Joseph Hanlon, and John Cosgrave. "Mozambique and the Great Flood of 2000." *Journal of Refugee Studies* 14.4 (2001): 452-53. Web.:452
- Corner, A., Roberts, O., Chiari, S., Völler, S., Mayrhuber, E., Mandl, S., & Monson, K. (2015). How do young people engage with climate change? The role of knowledge, values, message framing, and trusted communicators. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 6(5), 523-534.
- Cresswell, T. (2013). *Geographic thought : A critical introduction* (Critical introductions to geography). Chichester: Wiley-Blackwell.
- DeLyser, D., Herbert, S., Aitken, S.C., Crang, M. & L. McDowell (eds.) 2010 *The Sage Handbook of Qualitative Geography*. Sage: London.
- Duffield, M. (2007). *Development, security and unending war: Governing the world of peoples*. Cambridge: Polity.
- Eklund, K. (2009). *Vårt klimat : Ekonomi, politik, energi*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag
- Essiasson, P., Gilliam M., Oskarsson, H. & Wängnerud, L (2012). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Nordstedts: Stockholm
- Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings about Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12 (2), pp.219 - 245.

Githeko, A., Medany, M., Osman-Elasha, B., Tabo, R., Yanda, P. (2018). Africa (9). Hämtad från: <https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4-wg2-chapter9-1.pdf>

Knox, P., & Marston, S. (2016). *Human Geography: Places and Regions in Global Context, Global Edition*. Harlow: Pearson Education Limited.

Ojala, M. (2012). Hope and climate change: The importance of hope for environmental engagement among young people. *Environmental Education Research*, 18(5), 625-642

Orre, A. Rønning, H. (2017) *Mozambique: A Political Economy Analysis* Hämtad 2019-05-23 från <https://www.cmi.no/publications/file/6366-mozambique-a-political-economy-analysis.pdf>

Parment, A. (2014). *Marketing to the 90s generation : Global data on society, consumption, and identity*. New York: Palgrave Macmillan.

Steffen, W., Rockström, J., Richardson, K., Lenton, T., Folke, C., Liverman, D., . . . Schellnhuber, H. (2018). Trajectories of the Earth System in the Anthropocene. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 115(33), 8252-8259.

Terry, J., Kim, I-H., & Jolivet, S. (2013). Sinuosity of tropical cyclone tracks in the South West Indian Ocean: Spatio-temporal patterns and relationships with fundamental storm attributes. *Applied Geography*, 45, 29-40.

Walliman, N. (2006). *Social research methods* (SAGE course companions). London: SAGE.

Weinstein, Jeremy. "Mozambique: A Fading U.N. Success Story." *Journal of Democracy* 13.1 (2002): 141-56. Web

World Bank. (2018) *Mozambique economic update*. Hämtad från <http://documents.worldbank.org/curated/en/132691540307793162/pdf/131212-WP-P156495-PUBLIC-FRI-10-26-7AM-DC-DIGITALMEU.pdf>

Webbsidor

Aftonbladet. 14-03-2019. *Greta-effekt i hela världen på fredag*. Aftonbladet. Hämtad från: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/wE70A5/greta-effekt-i-hela-varlden-pa-fredag>

City population. (2017). *MOZAMBIQUE Republic of Mozambique*. Hämtad 2019-04-03 från <http://citypopulation.de/Mozambique-Cities.html>

Globalis. (2017). *Internetanvändare*. Hämtad: 2019-04-30 från <https://www.globalis.se/Statistik/Internetanvaendare>

Landguiden. (2016). *Utbildning*. Hämtad 2019-05-16 från <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/afrika/mocambique/utbildning/>

Regeringskansliet. (uå). *Parisavtalet*. Hämtad 2019-05-16 från <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/parisavtalet/>

Röda korset. (2019). *Cyklonerna Kenneth och Idai – så hjälper Röda Korset*. Hämtad 2019-05-16 från

<https://www.redcross.se/vart-arbete/c/cyklon/manga-doda-i-cyklonen-idais-fotspar/>

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI). (2019). *Klimatförändringen är tydlig redan idag*. Hämtad 2019-04-03 från

<http://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/klimatforandringarna-marks-redan-idag-1.1510>

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI). (2015) *Klimatförändringar orsakade av människan*. Hämtad 2019-04-02 från

<http://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimatforandringar-orsakade-av-manniskan-1.3833>

United Nation Development Programme. (2018). *Mozambique*. Hämtad 2019-04-02 från

<https://www.adaptation-undp.org/explore/eastern-africa/mozambique>

UniRank. (2019). *Top Universities in Mozambique*. Hämtad 2019-04-19 från

<https://www.4icu.org/mz/>

USAID. (2019). *EDUCATION*. Hämtad 2019-05-23 från

<https://www.usaid.gov/mozambique/education>

Världsbanken. (2016).

Världsbanken. (2019). *The world bank in Mozambique*. Hämtad: 2019-04-02 från

<https://www.worldbank.org/en/country/mozambique/overview>

World Health Organization. (u.å.). *Strengthening the Resilience of the Mozambique Health System to Climate Change Impacts*. Hämtad 2019-04-02 från

<https://www.who.int/globalchange/projects/mozambique-health-climate-impacts/en/>

Appendix intervjufrågor

Tell us about yourself

- Where are you from?
- How old are you?
- Background

Why did you choose to study geography?

- Human- or physical geography?
- How did you become interested in geography?
- Do you have any interest in environmental questions?

What are your plans for the future?

- What kind of work and in what field?
- Do you want to work in Maputo? Other city or country

Where do you see yourself in ten years?

- Family, kids, house, Maputo?

Does your program have any focus on climate change?

- How do you think Maputo will be affected by climate change?
- Have you seen any changes already?
- How do you feel about that?
- Are you afraid or worried about how climate change will affect Maputo?

Do you think that you can have an active role in the prevention of climate change?

- What is your view on Moçambique's role in the prevention of climate change? Will it make any difference if Maputo work with preventing climate change?
- How does Moçambique work to prevent climate change on a national, regional and local level?

Do you take an active role in the prevention of climate change?

- Do you make any active choices in your everyday life to prevent a negative impact on the climate?
- Recycling, transport, consumption, energy use

How do you look at the surrounding world and their impact on the climate?

How do you get information about climate change?

- Do you think social media plays an important role in the prevention of climate change?
- If they do how?
- How do you get information about climate change?
- Are you spreading information about climate change in that case how?